

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВЛАДА

КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ
И
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КООРДИНАЦИОНЕ ПОСЛОВЕ
У ПРЕГОВАРАЧКОМ ПРОЦЕСУ СА ПРИВРЕМЕНИМ
ИНСТИТУЦИЈАМА САМОУПРАВЕ У ПРИШТИНИ

ИЗВЕШТАЈ О НАПРЕТКУ У
ДИЈАЛОГУ БЕОГРАДА И ПРИШТИНЕ
(за период октобар 2016. године – април 2017. године)

април, 2017. године

Садржај:

Увод	3
А) Друштвено-политичка ситуација на Косову и Метохији	5
Б) Безбедносна ситуација на Косову и Метохији	6
В) Обавезе проистекле из Првог споразума	9
1. Заједница српских општина	9
2. Полиција	10
3. Правосуђе	11
4. Енергетика.....	13
5. Телекомуникације.....	14
6. Европске интеграције.....	15
Г) Обавезе проистекле из техничких споразума	15
1. Катастар	15
2. Матичне књиге.....	16
3. Царински печат	17
4. Универзитетске дипломе	17
5. Слобода кретања.....	18
6. Регионално представљање	19
7. Интегрисано управљање прелазима (<i>IBM</i>)	19
8. Званичне посете и официри за везу	21
Д) Остале теме	22
1. Наплата царина	22
2. Развојни фонд за север Косова*	22
3. Осигурање возила	23
4. Слободна трговина	23
5. Мост и „Парк мира” у Косовској Митровици	24
6. Цивилна заштита	26
7. Споразуми и дијалог привредних комора	26
Закључак	27

Увод

Београд је у протеклом извештајном периоду, од 1. октобра 2016. године до 31. марта 2017. године, наставио да конструктивно учествује у дијалогу са Привременим институцијама самоуправе у Приштини, уз посредовање Европске уније. Наша страна је задржала изузетно висок ниво посвећености овом процесу, који не сагледава само као механизам заштите виталних националних интереса у Покрајини и нормализације односа са тамошњим Привременим институцијама самоуправе, већ и као добру шансу за историјско помирење српског и албанског народа и изградњу трајног и одрживог мира у региону. Такав приступ Београда несумњиво је и у овом периоду био у широј функцији јачања процеса европских интеграција у региону, што је са своје стране потврдила и Европска унија, која је са Србијом у протеклом периоду отворила четири нова поглавља у преговарачком процесу везаном за њено приступање тој организацији.

Када је реч о интензитету Дијалога у протеклом периоду који обрађује овај извештај, он је био знатно већи него што је то био случај у претходном шестомесечном периоду. О томе сведочи податак да је од 1. октобра 2016. године до 31. марта 2017. године одржано укупно 15 састанака. Међутим, описани интензитет је био обележен изразито неуравнотеженом динамиком и изостанком дијалога у 2017. години.

Наиме, у првом делу периода, од 1. октобра до 15. децембра 2016. године, у оквиру Дијалога су вођени врло интензивни преговори са циљем имплементације постигнутих споразума. У том периоду одржано је укупно 11 састанака, којима су углавном доминирале теме које се односе на тзв. политичке споразуме постигнуте у Дијалогу, тј. оне споразуме које проистичу из Првог споразума о принципима који регулишу нормализацију односа (Први споразум). Ради се превасходно о питањима везаним за наставак имплементације Споразума о телекомуникацијама, који је и овога пута био најчешћа тема разговора, као и питањима везаним за спровођење Споразума о правосуђу. Осим ових тема, на разговорима у поменутом периоду разматрана су и питања слободе кретања, диплома, интегрисаног управљања прелазима и слободе кретања у зони главног моста на Ибру у Косовској Митровици.

Кључно постигнуће наше стране у овом периоду свакако представља постизање два споразума у области телекомуникација, под називом Закључци ЕУ посредника у вези са телекомуникацијама од 13. новембра 2016. године и Додатак Закључцима ЕУ посредника у вези са телекомуникацијама од 18. новембра 2016. године. Овим споразумима, новооснованој компанији „мтс“ доо је, поред 22 активне локације, додељено и додатних 8 локација јужно од Ибра, а обезбеђено је и да њени корисници током двогодишњег прелазног периода наставе да користе досадашње телефонске бројеве. Осим тога, сва имовина „Телекома Србије“ је овим споразумима пренета на „мтс“ доо, без икаквих накнада.

Када је реч о питању правосуђа, разговори о тој теми су 30. новембра 2016. године довели до усаглашавања Закључака ЕУ посредника о правосуђу, који би требало да обезбеде адекватну правну заштиту за сва српска физичка и правна лица на Косову и Метохији. И у области слободе кретања 19. октобра 2016. године постигнут је значајан споразум, којим је потврђена обавеза Приштине, преузета договором од 14. септембра 2016. године, да продужи важење статусно неутралних „КС“ регистарских таблица на период од додатних пет година. Нажалост, постизање ових договора кривицом Приштине није резултирало њиховом пуном применом. О томе сведочи чињеница да је

Приштина отворено признала кривицу за кашњење у испуњавању обавеза које је преузела поменутиим споразумом из области слободе кретања, док је по питању правосуђа званично од ЕУ затражила померање рокова за почетак примене споразума, без додатног објашњења и без навођења датума када би могла да отпочне њихову примену. Наша страна је због овога у више наврата протестовала код ЕУ посредника, захтевајући њихову доследну примену.

Истовремено, наша страна је на сваком састанку у овом периоду покретала питања формирања Заједнице српских општина, примене Споразума о катастру, имовине (приватне, друштвене и државне), статуса и имовине СПЦ и поштовања људских права и слобода Срба на КиМ, као најважнијих питања за српску заједницу у Покрајини, али ни овај пут друге стране укључене у преговоре нису препознале потребу да се о овим питањима разговара. Штавише, Приштина је једностраним потезима који се односе на наведене теме наставила да нарушава дух Дијалога. То се јасно очитовало одлуком приштинских институција да почетком октобра изврше национализацију Рударско-металуршко-хемијског комбината „Трепча“. Тај потез Приштине, који је карактеристичан само за недемократске режиме који не поштују „светињу имовине“, не само да је угрозио ток Дијалога, већ је јасно показао да је намера Приштине да економски доведе у питање опстанак Срба на КиМ, који директно зависи од поменутог комбината.

У другом делу извештајног периода, тј. од друге половине децембра 2016. године, интензитет преговора је нагло опао, а фокус Дијалога у том периоду се помера ка питању главног моста на Ибру, које Приштина снажно политизује уз отворену претњу насиљем. Изузев разматрања проблематике везане за питање моста, о којој ће детаљније бити речи у наставку извештаја, приштинска страна је у овом периоду почела да покушава да из преговорачког процеса сасвим искључи Београд. Иако је управо са Београдом постигла све договоре у оквиру Дијалога, Приштина у том периоду почиње да тврди да се сви ти споразуми односе на њена „унутрашња“ питања и да због тога о њима не жели да разговара са Београдом, већ само са представницима Срба у Покрајини. Такав став Приштине кулминирао је почетком марта, када је њена Скупштина усвојила Резолуцију о прекиду Дијалога, којом је, уз неуверљив изговор, само озваничена чињеница да Приштина од половине децембра 2016. године фактички одбија да учествује у Дијалогу.

У овом другом, мање интензивном периоду, одржана су укупно 4 састанка у Дијалогу, од којих су два била на високом политичком нивоу. Међутим, њихов домет је знатно био ограничен чињеницом да су примарно били усмерени на спречавање ескалације безбедносне кризе, коју је по питању главног моста у Митровици генерисала Приштина, него на истинско решавање проблема због којих је Дијалог и покренут. Требало би истаћи да је приступ преговорима од стране Београда током читавог овог периода био крајње конструктиван и одговоран.

Из свега наведеног, тешко је отети се утиску да Приштина поново користи Дијалог као вентил у којем повлачи неодговорне потезе како би амотризовала политичке турбуленције на својој унутрашњој сцени. Због тога је и у овом извештајном периоду преговорима приступала углавном без истинске спремности на компромис, али и без истинске спремности да договорено испуни на начин како је то предвиђено споразумима, што је посебно изражено по питању Заједнице српских општина и катастра. Приштинска страна је неретко и отворено кршила постигнуте споразуме, као што је у више наврата био случај када је реч о полицији, а наставила је и да упорно покушава да у све разговоре уврсти статусна питања. При томе, ни у овом периоду није исказала намеру да обезбеди

пуну заштиту права и слобода Срба и Српске православне цркве у Покрајини, што се огледало кроз несмањен интензитет напада на њихов лични интегритет и имовину.

У таквим околностима неминовно је закључити да је Европска спољнополитичка служба (EEAS), требало да уложи више напора како би се постигао знатнији напредак у нормализацији односа. Посебно је забрињавајућа чињеница да је посредничка страна у протеклом периоду направила преседан и прихватила став Приштине да један од споразума који је потписала више не важи (споразум који је по питању моста постигнут 8. децембра) јер њени преговарачи наводно нису имали овлашћење да га потпишу.

Извештај који следи у наставку истоветно је структуриран као и сви претходни шестомесечни извештаји о преговарачком процесу са Привременим институцијама самоуправе у Приштини. Темпо и садржај Дијалога у извештајном периоду свеобухватно су приказани кроз целовит преглед свега што је до сада договорено и имплементирано у три групе питања. Прву групу чине питања и процеси произашли из политичког дела дијалога, а на основу Првог споразума о принципима који регулишу нормализацију односа, као и пратећих докумената. Другу групу чине питања произашла из тзв. техничких споразума постигнутих уз посредовање ЕУ. Трећу групу питања чине она која су проистекла из договора направљених у циљу решавања и превазилажења других, не мање важних, питања чије постојање објективно представља препреку наставку нормализације односа.

А) Друштвено - политичка ситуација на Косову и Метохији

Друштвено-политичка ситуација на Косову и Метохији у извештајном периоду се може окарактерисати као релативно стабилна. Бројне трзавице и очигледно неповерење између водећих партија власти ДПК и ДСК умногоме су ограничили интензитет деловања институција. У овом периоду влада ПИС у Приштини није успела да обезбеди ратификацију споразума о демаркацији „граничне линије“ са Црном Гором, што је снажан индикатор вероватног наставка латентне политичке кризе у Покрајини.

Томе у прилог понајвише сведочи недавна иницијатива председника ПИС у Приштини Хашима Тачија да, мимо Устава, путем закона изврши трансформацију Косовских безбедносних снага у оружане снаге. Тај предлог закона који је упутио у процедуру Скупштине ПИС у Приштини није био усаглашен са међународним фактором и са представницима ДСК коју предводи председник покрајинске владе Иса Мустафа. Услед тога је дошло до непријатних јавних размирица око овог питања између две владајуће партије, који су додатно подстакли нагађања о могућности одржавања превремених парламентарних избора. Међутим, услед интервенције спољног фактора, чини се да је питање ових избора бар краткорочно скинуто са дневног реда.

Посебан проблем у овом контексту је то што су владајуће албанске партије поменуто међусобну суревњивост поново каналисале кроз појачане притиске према Српској листи. У том смислу, оне су отворено покушале да изазову раздор међу српским представницима што је кулминирало сменом министра Љубомира Марића. Овај потез, који је супротан коалиционом споразуму са Српском листом, јасно указује како водеће албанске партије виде улогу легитимних српских представника. Очигледно је да албански политичари у целости одобравају учешће Срба у раду институција само уколико се они понашају као политички декор, а не као легитимни заступници интереса свог народа на Косову и Метохији. Да су ове оцене тачне и да се може очекивати наставак

оваквог односа према политичким представницима Срба, недавно је поново потврђено притиском на министра Далибора Јефтића. Он је очигледно из политичких разлога оптужен за наводну злоупотребу службеног положаја и његову оставку је затражио председник покрајинске владе Иса Мустафа.

Притисак водећих албанских партија на Српску листу је у протеклом периоду умногоме био узрокован и снажним отпором који је та политичка снага Срба на КиМ пружила нелегитимном покушају Приштине да у октобру изврши национализацију Рударско-металуршко-хемијског комбината „Трепча“. Због тога су српски представници у највећем делу протеклог периода бојкотовали учешће у раду привремених институција, што су поједини албански политичари користили да их оптужују за опструкцију и „издају“. Такав однос према српским политичким представницима неминовно је довео и до повећања интензитета међуетнички мотивисаних безбедносних проблема у Покрајини.

У овом периоду, опозиција није успела да превлада међусобна неслагања када је реч о питању предводничке улоге унутар опозиционог блока. И даље је приметна условна подела на Покрет Самоопредељење, са једне, и Алијансу за будућност Косова и Иницијативу за Косово са друге стране. Упркос томе, ове партије имају готово истоветне ставове по најважнијим питањима, посебно када је у питању негативан однос према примени споразума из Дијалога. Слажу се и око питања демаркације „границе“ са Црном Гором и око случаја Рамуша Харадинаја, због чега се у наредном периоду не може искључити обнављање њихове заједничке акције према властима.

Б) Безбедносна ситуација на Косову и Метохији

Безбедносна ситуација на Косову и Метохији је у протеклом периоду била релативно стабилна. Упркос томе, Приштина је током јануара 2017. године непотребно генерисала веома озбиљну безбедносну кризу поводом питања изградње пешачке Улице Краља Петра у Северној Митровици. У том контексту, посебно истичемо да је упућивање специјалних и тешко наоружаних полицијских јединица на север Косова и Метохије, без одобрења команданта Регионалног директората Косовске полиције-Север (РДС), могло да доведе до несагледивих последица. Такво поступање Приштине, као и веома интензивна антисрпска кампања у покрајинским албанским медијима допринели су одржавању константног нивоа етнички мотивисаних напада на Србе, нарочито у подручјима јужно од реке Ибар.

Безбедносну ситуацију су у протеклом периоду умногоме оптеретиле и блокаде путева и покушај затварања Срба јужно од Ибра у својеврсна гета током марта месеца. Наиме, бивши борци тзв. ОВК и присталице Покрета Самоопредељење организовали су блокаде путева у централном делу Покрајине у намери да онемогуће слободу кретања Срба и спрече их да учествују у предизборним скуповима у оквиру кампање за председничке изборе у Републици Србији. Тај опасан потез изазвао је велико узнемирење Срба и само је захваљујући правовременој реакцији међународних представника, задужених за безбедност у Покрајини, спречена евентуална ескалација.

Упркос томе, присталице опозиције настављају агресивно деловање према Србима користећи се случајем хапшења Рамуша Харадинаја у Француској. Иако су протести који су тим поводом организовали опозициони представници били мирни, изјаве које су након њих упутили поједини опозициони представници представљају

разлог за узнемирење и имају знатан дестабилизациони потенцијал. То се нарочито односи на недавну претњу посланика Алијансе за будућност Косова Даута Харадинаја, да, уколико поступак против Рамуша Харадинаја не буде био по вољи Албанаца, на Косову и Метохији неће преостати да живи ниједан Србин.

Посебан изазов безбедности у нашој јужној Покрајини је у протеклом периоду представљао и наставак процеса повратка исламистичких бораца са блискоисточних ратишта. Тај процес повећава ризик терористичких напада у Покрајини, где је иначе у илегалним токовима широко доступна велика количина разноврсног наоружања и експлозивних средстава.

Сви описани безбедносни изазови су се и овог пута мање или више директно испољавали на српској заједници која живи у Покрајини. Број етнички мотивисаних напада на Србе у овом периоду је износио око 50, а осим физичких напада поново су поновљене мучне и антицивилизацијске сцене покушаја онемогућавања расељених лица да прославе Бадњи дан у цркви Успенија Пресвете Богородице у Ђаковици, оштећења спомен-плоче отетим српским новинарима у општини Ораховац, каменовања аутобуса који превозе српске ученике, обијања имовине повратника као и исписивања графита са погрдним порукама Србима. Посебна одлика овог периода је повећање учесталости насртаја на имовину Срба, нарочито јужно од Ибра. За потребе овог извештаја, у наставку издвајамо следеће нападе на Србе, њихову имовину, духовно и културно-историјско наслеђе, који су забележени у протеклом извештајном периоду:

Октобар:

- У селу Зебинце, општина Ново Брдо, два шумара су каменицама и моткама нападнути и претучени од стране 6 лица албанске националности;
- У селу Новаке, општина Призрен, обијене су три куће и помоћни објекти који су власништво лица српске националности;
- У селу Тучеп, општина Исток, три лица албанске националности су физички напала Србина повратника 200 метара од његове куће. Том приликом нанела су му тешке телесне повреде у пределу главе, врата и леђа. Он је најпре добио лекарску помоћ у амбуланти у селу Осојане, општина Исток, али је због тежине повреда морао да буде пребачен у Здравствени центар у Косовској Митровици на даље лечење.

Новембар:

- У селу Велико Ропотово, општина Косовска Каменица, у својој кући је претучено и опљачкано лице српске националности;
- У Истоку, у насељу Љуг, извршена је крађа имовине Срба повратника;
- У Зубином Потоку, у дворишту породичне куће лица српске националности, од стране 3 лица албанске националности покушала су крађу крупне стоке. Када је власник куће уочио лица, исти су побегли у правцу села Вучепоље;
- На путу Велика Хоча – Зочиште, у општини Ораховац, оштећена је спомен плоча постављена на месту где су 21. августа 1998. године, отети новинари српске националности ТВ Приштина, Ђуро Славуј и Перенић Ранко. Утврђено је да је том приликом оштећено постоље од бетона, камена и метала, док спомен плоча, на којој је текст написан на српском и албанском језику, није дирана. Требало би нагласити да је до сада наведена спомен плоча више пута уклањана или оштећена;
- У селу Сиг, општина Пећ, запаљена је кућа у власништву лица српске националности.

Децембар:

- У селу Подгорце, општина Витина, насељено мешовитим националним саставом становништва, запаљена је кућа у власништву лица српске националности;
- У селу Врбовац, општина Витина, након спора око куповине возила, два лица албанске националности претукла су лице српске националности и нанела му лаке телесне повреде;
- У Приштини је непознати мушкарац, старости 25-30 година, физички напао лице српске националности, и нанео му повреде у пределу главе;
- У селу Грнчар, општина Витина, лице албанске националности из села Стубла, општина Витина, ножем је насрнуло на двојицу Срба из села Партеш, општина Гњилане. Једном од нападнутих нанете су тешке телесне повреде, па је оно због тога, након указане лекарске помоћи у Дому здравља у Витини, и у болници у Гњилану, ради даљег лечења морало да буде пребачено је у болницу у Грачаници, а потом и у КБЦ у Косовској Митровици.

Јануар:

- Монахиње православног манастира Гориоч, у Истоку, обавестиле су припаднике УНМИК, да им је покрадена жичана ограда и оштећен бетонски стуб. Слични случајеви догодили су се о овом манастиру и током 2016. године, а починиоци нису пронађени;
- Чланови Удружења расељених Срба из Ђаковице, који тренутно живе у централној Србији су 6. јануара 2017. године дошли организовано аутобусом у Ђаковицу, ради обележавања Бадњег дана у православној цркви Успенија Пресвете Богородице. Њих су обезбеђивали припадници КПС, а током њиховог боравка у цркви испред храма је протествовало око стотинак лица албанске националности и представница организације „Мајке Ђаковице“. Учесници протеста су најпре покушали да спрече расељенима улаз у цркву, потом су леденицама гађали аутобус док је улазио у двориште цркве. Том приликом поломљено је стакло на аутобусу, али повређених на срећу није било;
- У селу Горње Дреновце, општина Косовска Каменица, у цркви је запаљено неколико икона и све свеће које су се налазиле на поду, а са зидова је поскидан већи број икона и бачен на под;
- У Гњилану су четири лица албанске националности каменовала аутобус који саобраћа на релацији село Шилово-Коретиште, општина Гњилане. Аутобус је превозио ученике српске националности, који су се враћали из села Шилово, где похађају Медицинску школу и Гимназију. Том приликом није било повређених учесника, а причињена је материјална штета;
- На излазу из Косовске Митровице, у приградском насељу Шипоље, у смеру према Србици, лица албанске националности каменовала су аутобус који је превозио око 40 лица српске националности из Ораховца и Велике Хоче, међу којима је било и ученика.

Фебруар:

- У селу Дрсник, општина Клина, обијена је црква Свете Петке и отуђен добровољни прилог, а неколико икона је поломљено;
- У селу Брод, општина Штрпце, поломљена су улазна врата на цркви Светог Петра и Павла;
- У селу Накараде, општина Косово Поље, на православном гробљу су оштећена и оборена два надгробна споменика;

- У селу Палај, општина Обилић, подметнут је пожар у штали у власништву Србина;
- У центру Гњилана исписани су претећи графити: „Уби Србина“, „УЋК“, са кукастим крстом и другом увредљивом садржином. Графити сличне садржине, уочени су на путу од Гњилана према оближњем селу Горње Кусце, у делу насеља настањеном албанским становништвом, као и у тзв. Ромској махали, у северном делу Гњилана;
- У селу Горњи Ливоч, општина Гњилане, од стране лица албанске националности физички је нападнуто лице српске националности, женског пола. Оштећеној је том приликом задато више удараца у пределу главе.

Марг:

- Мештани села Црколез, општина Исток, 4 лица албанске националности физички су напала лица српске националности, која су их затекла и крађи своје шуме. Том приликом оштећени брачни пар задобио је више удараца у пределу главе и тела, након чега су обоје изгубили свест. Њима су констатоване тешке телесне повреде и они су хоспитализовани у болници у Косовској Митровици.

В) Обавезе проистекле из Првог споразума

1. Заједница српских општина

Упркос чињеници да договор о успостављању Заједнице српских општина (ЗСО) представља најважнији део Првог споразума о нормализацији односа и кључно питање за опстанак српског народа на Косову и Метохији, ни у протеклом периоду није било значајних помака по том питању. Приштина не само да није испунила обавезе које је договорили у Бриселу већ додатно условљава успостављање ЗСО питањем укидања тзв. паралелних институција и другим, често дневнополитичким, питањима која нису део ниједног договора.

Београд је током сваке рунде разговора који су одржани током извештајног периода, како на билатералним, тако и на трилатералним састанцима, указивао на значај успостављања ЗСО и чињеницу да је то једина тема из Првог споразума чија имплементација још увек није ни започета.

Европским посредницима је у неколико наврата указано да је потребно што пре дефинисати динамику успостављања ЗСО, а пре свега завршити процес формирања Управљачког тима (УТ) на начин како је то предвиђено претходно постигнутим договорима. У вези са тим, захтевано је да Приштина без одлагања достави званично обавештење ЕУ о измени два члана Управљачког тима, након чега би ЕУ обавестила обе стране (Београд и Приштину) о формирању УТ, термину почетка његовог рада, динамици разматрања рада на Статуту и роковима за завршетак израде Статута.¹ Представници Београда и даље заступају став да ће УТ радити на Статуту искључиво на основу Првог споразума, Плана имплементације, Делокруга рада УТ (ТоР) и Општих принципа о успостављању ЗСО, јер су само ти документи резултат договора две стране. Наведени документи предвиђају искључиву надлежност УТ за израду Статута, те су неоснована настојања Приштине да у тај процес укључи представнике својих институција.²

¹ У складу са Општим принципима од 25. августа 2015. године, рок за израду Статута ЗСО износи 4 месеца од почетка рада УТ.

² Члан 21 Општих принципа од 25. августа 2015. године јасно предвиђа да је за израду Статута искључиво надлежан Управљачки тим, који може, уколико то буде потребно, ангажовати и друга тела укључујући и

Такође, још увек се инсистира на изналагању решења за проблем правног основа за успостављање ЗСО, који је настао због одлуке Уставног суда у Приштини којом су једнострано прекршене одредбе Општинских принципа о успостављању ЗСО потписаних 25. августа 2015. године у Бриселу.

Од европских посредника, као гаранта Првог споразума, се очекује да изнађу решење овог проблема, покрену примену споразума и омогуће успостављање и функционисање Заједнице у правном систему ПИС у Приштини, у складу са договором.

Од имплементације договора о ЗСО умногоме зависи исход и решавање низа других проблема у областима о којима се разговара у оквиру дијалога или о којима ће се тек разговарати, као што су питање имовине, економског развоја, образовања, као и урбаног и руралног планирања.

2. Полиција

Протекли извештајни период обележен је бројним кршењима Споразума о полицији од стране Приштине. У том контексту, највише разговора вођено је по питању потребе да Приштина испуни обавезе које проистичу из члана 7 Првог споразума, а према којем је она у обавези да интегрише све бивше припаднике МУП Републике Србије на северу Косова и Метохије. Приштина је и у протеклом периоду одбијала да у потпуности изврши ову обавезу, која се односи на интеграцију преосталих 111 бивших припадника МУП Републике Србије у тзв. косовске безбедносне структуре. Ипак, изванредан помак у односу на претходни период начињен је када је у питању група од 32 бивша административна радника МУП Републике Србије, који су у новембру почели са радом у канцеларијама КП за регистрацију возила.

Међутим, још увек нема помака по питању преосталих 39 бивших административних радника МУП, који би требало да буду интегрисани у матичним службама српских општина на северу КиМ. ЕУ посредницима је на више састанака указано на проблем интеграције ове категорије бивших припадника МУП. Иако нису имали објашњење за овакво понашање Приштине, пружили су чврсте гаранције да ће ЕУ као гарант спровођења споразума сигурно решити овај проблем и да ће та лица бити интегрисана. У том смислу, очекује се да решење буде нађено у оквиру рада посебне Комисије за интеграцију ових лица, која је по овом питању у извештајном периоду одржала 3 неуспешна састанка.

У протеклом периоду није било никаквог напретка у погледу интеграције преосталих категорија бивших припадника МУП. Тако је Приштина поново одложила почетак интеграције 34 ватрогасаца (од укупно 64), премда и даље тврди да ће ту обавезу испунити. Када је реч о 23 бивша полицајца МУП Републике Србије и 15 бивших припадника Управе за исхрану и смештај МУП Републике Србије, Приштина и даље одбија њихову интеграцију. У том смислу, и даље као разлог наводи то што поменути полицајци нису прошли „безбедносне провере“, као и то што у њеним институцијама не постоје систематизована радна места за послове које би обављали бивши припадници Управе за исхрану и смештај МУП Републике Србије, уз образложење да се за те послове ангажују приватне компаније.

министарство надлежно за локалну самоуправу. Међутим, Приштина противно наведеном, покушава да лажним приказивањем чињеница у јавности створи слику да ће на Статуту, осим чланова Управљачког тима, заједнички радити и представници њених институција и међународних тела.

По овом питању, наша страна је на састанку одржаном са ЕУ посредницима 7. марта предочила да не прихвата оваква објашњења и да захтева да се члан 7 Првог споразума дословно примени. Осим тога, представници Београда су нагласили да захтевају да им се доставе конкретни разлози због којих поменути полицајци наводно нису прошли безбедносне провере, што су ЕУ посредници одбили правдајући то осетљивом природом безбедносних података. Наведено додатно указује на то да су наводни „преступи“ ових полицајаца искључиво политичке природе и наша страна ће наставити да инсистира на њиховој интеграцији, као и на интеграцији поменутих 15 лица која су била ангажована у Управи за исхрану и смештај МУП Републике Србије.

Истичемо да Приштина ни у овом извештајном периоду није извршила усклађивање својих прописа о полицији, који би омогућили званично именовање Регионалног команданта Регионалног директората Косовске полиције – север (РДС). Због тога је командант РДС и даље у својству вршиоца дужности ове функције, а услови за његово званично именовање створиће се тек успостављањем Заједнице српских општина, у складу са тачком 9. Првог споразума.

Осим тога, Приштина је у протеклом периоду интензивирала праксу кршења Споразума о полицији кроз вршење политичких притисака на руководство РДС, једностране одлуке о сменама и постављењима у РДС, деловање полицијских јединица на северу КиМ без знања регионалног команданта, даље постојање полицијских јединица на северу КиМ у чијем саставу Албанци чине око или изнад 50%, што је знатно више од њиховог учешћа у популацији тих општина. Оваква опасна пракса исказује огроман дестабилишући потенцијал, што је потврђено током јануара 2017. године када је Приштина на север КиМ, без знања регионалног команданта, упутила тешко наоружане специјалне полицијске јединице са циљем застрашивања локалних Срба и провоцирања сукоба. Иако је та намера Приштине предупређена одговарајућом реакцијом Владе Републике Србије, наставак таквог поступања Приштине би у будућности могао да доведе до непредвиђеног развоја догађаја, који је немогуће контролисати и спречити да угрози стабилност у Покрајини.

3. Правосуђе

Након што је, у октобру 2016. године, формирана коначна листа кандидата за судије, тужиоце и административно особље на основу које би требало да се изврши интеграција у правосудни систем ПИС у Приштини,³ настављени су преговори ради решавања преосталих спорних питања која би након интеграције требало да омогуће правилно функционисање правосуђа на Косову и Метохији. Преговори су се пре свега односили на усаглашавање текста документа којим ће се регулисати статус и организациона питања Одељења Апелационог суда у Косовској Митровици, у складу са тачком 10. Првог споразума, као и договор у вези са имплементацијом документа "*Validity appeal*".⁴

³ У периоду од јуна до септембра 2016. године спроведен је конкурс за избор судија, тужилаца и административно особље који ће се интегрисати у правосудни систем ПИС у Приштини. Коначна листа свих кандидата који би требало да попуне позиције договорене Споразумом о правосуђу (48 места за судије, 15 места за тужиоце и 149 места за административно особље), достављена је Београду.

⁴ Наведени документ регулише признање и извршење пресуда судова Републике Србије на подручју Косова и Метохије.

На последњем у низу састанака реализованих у другој половини године, 30. новембра 2016. године у Бриселу је усаглашен документ "Закључци ЕУ посредника о правосуђу", којим су договорени сви елементи за завршетак интеграције у области правосуђа. Овим документом договорени су принципи организације и функционисања Одељења Апелационог суда у Митровици, а који ће бити садржани у Анексу Уредбе о унутрашњој организацији судова, чије је ступање на снагу предвиђено за 7. децембар 2016. године. Договорено је да истовремено, тзв. Судски савет Косова* до 9. децембра обавести све надлежне косовске институције о обавезности документа "*Validity appeal*" којим је предвиђено признање и извршење одлука судова Републике Србије на подручју КиМ. Осим тога, договорено је да листа административног особља постане коначна 7. децембра, након што одлуке конкурсне комисије постану правноснажне. С друге стране, договорена је и динамика интеграције судија, тужилаца и административног особља у ПИС у Приштини. У вези са тим, усаглашено је да именовање судија и тужилаца, као и интеграција административног особља у ПИС у Приштини буде 10. јануара 2017. године, када би интегрисаним лицима престао и радни однос у систему Републике Србије. Закључцима је договорено да председник Основног суда у Митровици и руководиоца Одељења Апелационог суда у Митровици буду именовани 13. јануара из редова интегрисаних српских судија, као и да се интегрисаним лицима омогући улазак у зграде судова и тужилаштва 16. јануара, након извођења потребних радова и оспособљавања предвиђених објеката за рад.

Након постизања споразума настављено је испуњавање обавеза према договореним роковима и у вези са тим координиране су активности са ЕУ посредницима. Листа изабраних кандидата са местима која ће попунити судије, тужиоци и административно особље постала је коначна 7. децембра. Истог дана, Анекс о унутрашњој организацији судова, којим су утврђени принципи организације и функционисања Апелационог одељења, ступио је на снагу.

Тзв. Судски савет Косова* је 9. децембра обавестио све надлежне институције о обавези примене одлука судова који су радили у систему Републике Србије до 9. децембра 2016. године, у складу са документом "*Validity appeal*". Тог дана је и наша страна доставила списак судија, тужилаца и административног особља којима ће на дан именовања у систему ПИС престати радни однос и исплата зарада у систему РС.

Међутим, иако је Београд у потпуности извршио све преузете обавезе, непосредно пре договореног дана за интеграцију (10. јануар), на захтев ЕУ и иницијативу Приштине је дошло до померања рокова предвиђених за именовање судија и тужилаца и реализацију пратећих активности у надлежности Приштине, због чега је процес имплементације Споразума о правосуђу заустављен, без икаквог објашњења.

Београд је у неколико наврата захтевао да Приштина образложи разлоге за овакво поступање, али без успеха. У наредном периоду, очекује се усаглашавање нових рокова који се тичу потписивања уговора о раду за административно особље, као и именовања судија и тужилаца у тзв. приштинском систему, како би процес имплементације Споразума о правосуђу могао бити окончан. У вези са тим, биће неопходно да ЕУ и Приштина пруже додатне гаранције да ће нови рокови, који ће се договорити, бити испоштовани, имајући у виду проблем недостатка поверења који је код лица која се интегришу, настао у протеклом периоду.

4. Енергетика

У току је имплементација Аранжмана из области енергетике од 8. септембра 2013. године, као и Закључака посредника ЕУ о спровођењу Аранжмана о енергетици из 2013. године од 25. августа 2015. године.

Кључни проблем у имплементацији Споразума о енергетици представља неиспуњење обавезе Приштине да оснује две српске компаније „ЕПС трговина“ и „Електросевер“ на северу Покрајине⁵ и да потом овим компанијама додели договорене лиценце. Због ове чињенице Споразум о повезивању између *EMC* и *KOSTT* у оквиру организације Европске мреже оператора преносних система електричне енергије (*ENTSO-E*), тзв. *Connection Agreement (CA)*⁶ још увек није ступио на снагу.⁷

Приштина од јуна 2016. године, уз снажну подршку Европске уније и Енергетске заједнице, покушава да покрене поступак измене члана 16. *CA*, како би *KOSTT* постао засебна контролна област и без претходно испуњених услова. Наша страна је на више састанака и писаном комуникацијом званичницима ЕУ указивала да приступ Приштине представља покушај једностраног решења питања енергетике изван Дијалога, па је од ЕУ тражено да се обезбеди доследно спровођење Споразума. Истовремено је захваљујући ангажовању, пре свега, представника Електромреже Србије, на проналажењу обострано прихватљивог решења по питању енергетике у оквиру Европске мреже оператора преносних система електричне енергије (*ENTSO-E*), до краја 2016. године задржан *status quo*.

Почетком 2017. године, Приштина је наставила да врши притисак у оквиру *ENTSO-E*, у циљу закључивања новог *Connection Agreement*-а без условне клаузуле. Београд је предузео низ мера како би спречио намеру Приштине да супротно постигнутим споразумима избегне своју обавезу да региструје српске компаније и омогући њихов рад на северу КиМ. Такође, представници Београда су више пута улагали приговоре код посредника ЕУ да се разговори у циљу постизања решења врате у оквир Дијалога Београда и Приштине, који представља једини формат у којем је могуће постићи обострано прихватљива решења. У циљу да се решење постигне у складу са Споразумом, Београд је поново, по четврти пут, покренуо процедуру припремања документације за регистрацију компанија на северу КиМ, о чему су обавештени и ЕУ посредници.

У наредном периоду, очекује се да ЕУ посредници предузму неопходне мере како би се обуставило разматрање и решавање питања из области енергетике мимо Дијалога и пронашла одговарајућа решења за регистровање компанија и доделу потребних лиценци за рад. На тај начин би се спречило угрожавање сигурности снабдевања српских потрошача на КиМ и омогућило да Аранжман и Закључци буду у потпуности спроведени.

⁵ Приштина је у марту 2016. године по трећи пут одбила да региструје наведене компаније у тзв. Косовској агенцији за регистрацију бизниса (КАРБ), јер, како се наводи, садрже терминологију која није у складу са статусно неутралном формом преговора.

⁶ *EMC* и *KOSTT* су потписали *Connection Agreement* 1. октобра 2015. године у оквиру *ENTSO-E*, док су остале чланице *ENTSO-E* наведени Споразум потписале у децембру 2015. године.

⁷ Члан 16. Овог Споразума предвиђа да компанија „Електросевер“ мора прво да добије лиценцу за снабдевање електричном енергијом и да она постане оперативна, након чега би *KOSTT* постао засебна контролна област.

5. Телекомуникације

Током октобра месеца, настављен је рад на усаглашавању Закључака ЕУ посредника, како би се пронашла решења за 2 суштинска питања - питање преноса имовине и питање доделе фреквенција и локација за базне станице компанији „мтс“ доо.

Када је реч о преносу имовине коју је Приштина непрекидно опструирала, Београд је све своје ставове базирао на одредбама тачака 3.5 и 4.4 Акционог плана, којима је предвиђено да ће се на „мтс“ доо пренети сва имовина матичне компаније, као право својине.

Што се тиче доделе фреквенција „мтс“ доо, главни проблем представљала је чињеница што је Приштина намеравала да додели компанији обим фреквенција који је недовољан за њено одрживо функционисање, чему се наша страна активно супротстављала.

У вези са доделом локација за базне станице, представници Београда су непрекидно подсећали ЕУ посреднике на одредбу 4.0 Акционог плана, којом је предвиђено да је компанија „мтс“ доо дужна да обезбеди исти ниво услуга свим тренутним претплатницима на Косову и Метохији, користећи постојећу инфраструктуру. Стога је наша страна константно инсистирала да се компанији додели више од 22 локације, чему се Приштина упорно противила.

Закључци ЕУ посредника су коначно усаглашени 13. новембра 2016. године. Одредбама Закључака компанији „мтс“ доо је, поред 22 активне локације, додељено и додатних 8 локација јужно од Ибра. Такође, корисницима компаније „мтс“ доо је током двогодишњег прелазног периода омогућено да наставе да користе досадашње телефонске бројеве. Поред тога, одредбе Закључака омогућавају да „мтс“ доо настави да користи тзв, *core* елементе и *IT* подсистеме, који се налазе у централној Србији и то за потребе фиксне телефоније 17 месеци, а за потребне мобилне телефоније током важења привремене лиценце. У складу са договором сва имовина је пренета на „мтс“ доо, без царина, пореза или накнада и то као повећање капитала компаније, а у процедури је и упис свих непокретности у катастар. Процес преноса имовине окончан је тек на инсистирање и ургирање наше стране, имајући у виду да је Приштина поново покушала да изигра договорено.

С циљем прецизирања договорених одредаба Закључака, 18. новембра 2016. године усвојена је и Допуна Закључака. Наведеним документом договорено је размештање 8 преосталих локација за базне станице, са прецизним координатама и додељеним фреквенцијама.

Важно је истаћи да је наведеним документом договорено да ће нова компанија разместити своје базне станице и мимо севера Косова и Метохије и то у: Каменици, Врбовцу, Ранилугу, Шилову, Доњој Будриги, Штрпцу, Брезовици и Грачаници. Доделом наведених локација компанији „мтс“ доо, српском становништву, и ван севера КиМ, омогућен је сигнал мобилне телефоније и коришћење 2G, 3G и 4G технологије.

Током новембра месеца 2016. године, започет је рад на усаглашавању лиценци за фиксну и мобилну телефонију, које је требало доделити „мтс“ доо. Након усаглашавања, лиценце су и званично ступиле на снагу 15. децембра 2016. године. Истог дана, уз

сагласност Републике Србије, Приштини је додељен троцифрени позивни број за географску област.

С циљем реализације договореног, представници Телекома започели су са предузимањем неопходних активности на терену. С тим у вези, на Бадње вече становништву Штрпца и Брезовице је по први пут након 1999. године пуштен сигнал мтс мобилне телефоније, а крајем марта активирани су и базне станице на локацијама Ранилуг, Врбовац и Каменица. Настављају се даљи радови с циљем успостављања функционалне и успешне мтс компаније на Косову и Метохији.

6. Европске интеграције

Током претходног периода Београд је у потпуности био посвећен нормализацији односа са ПИС у Приштини, што је препознато од стране Европске комисије у извештају о напретку Републике Србије у приближавању ЕУ од 11. новембра 2016. године.⁸

У поглављу о нормализацији односа Београда и Приштине, наводи се да је остварен напредак у примени договора постигнутих у оквиру Дијалога и позива се Београд да спроведе даље кораке који ће допринети успостављању услова за нормализацију односа Београда и Приштине. Такође, наглашена је повезаност успеха у Дијалогу са даљим путем Републике Србије ка пуноправном чланству у ЕУ.

Као резултат позитивног извештаја Европске комисије и оствареног напретка у Дијалогу, Република Србија је у протеклом периоду на међувладиним конференцијама отворила 4 поглавља. Наиме, на међувладиној конференцији о приступању Републике Србије ЕУ, која је 13. децембра 2016. године одржана у Бриселу, отворено је Поглавље 5 - Јавне набавке и Поглавље 25 - Наука и истраживања.⁹ Такође, 27. фебруара 2017. године, на међувладиној конференцији отворено је Поглавље 20 - Предузетништво и индустријска политика, као и Поглавље 26 - Култура и образовање.¹⁰

У оквиру напретка на путу у ЕУ, Београд остаје привржен испуњавању преузетих обавеза у оквиру Дијалога и спреман је да настави да улаже напоре како би се постигли нови договори у циљу нормализације односа са Приштином.

Г) Обавезе проистекле из техничких споразума

1. Катастар

У извештајном периоду није било никаквог напретка у вези са имплементацијом Споразума о катастру из 2011. године.¹¹

Приштина и ЕУ још увек заступају став да сва тела предвиђена Споразумом, изузев Трипартитне имплементационе групе (ТИГ), морају функционисати у тзв.

⁸ *Serbia 2016 Report*, Европска Комисија, 9. новембар 2016. године, https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2016/20161109_report_serbia.pdf.

⁹ Поглавље 25 је истовремено и затворено.

¹⁰ Поглавље 26 је истовремено отворено и привремено затворено.

¹¹ Последњи састанак по питању имплементације Споразума о катастру одржан је 26. маја 2016. године у Бриселу. На том састанку, Београд је изложио детаљне предлоге у погледу методологије и начина рада, оснивања и функционисања, структуре и седишта свих тела која су предвиђена Споразумом. Иако је договорено да ће се разговори о овом питању наставити, до њих ни до данас није дошло.

косовском правном систему и да се имплементација Споразума мора спровести путем тзв. Закона о косовској агенцији за поређење и верификацију имовине, који је у јуну 2016. године усвојен од стране Приштине, уз кршење свих процедура, као и противљење Београда и листе Српска.¹² Београд је представницима ЕУ више пута предочио разлоге због којих је овај Закон супротан Споразуму, те за нас представља неприхватљиво решење за његову имплементацију. У том смислу више пута је истакнуто да одлучивање о имовинским правима грађана Републике Србије и Српске православне цркве никако не може бити поверено телима која су успостављена наведеним Законом, у којима неће бити представника Срба, јер би се на тај начин омогућила легализација имовине која је отета Србима са Косова и Метохије.

Почетком 2017. године тзв. Агенција за поређење и верификацију имовине, која је успостављена горенаведеним законом, је на својој интернет страници објавила да је формирана као наследник тзв. Косовске агенције за имовину и да има мандат да "врши упоређивање и решавање разлика између оригиналних катастарских докумената узетих са Косова од стране српских власти пре јуна 1999. године, и садашњих катастарских докумената у Републици Косово, о приватној имовини..., као и на решавање захтева у вези са приватном непокретном имовином...".

И поред тога, наша страна је одлучна у ставу да се имплементација Споразума мора извршити како је договорено, да док све три стране не постигну договор неће предавати скенирану катастарску документацију Специјалном представнику ЕУ у Приштини,¹³ као и да ће се инсистирати код ЕУ да се дијалог о доследној имплементацији овог Споразума настави.

2. Матичне књиге

Током извештајног периода, појавили су се извесни проблеми у вези са имплементацијом Споразума о матичним књигама. Наиме, Приштина је током протеклог периода, супротно Споразуму, одбијала да надлежним службама достави матичне књиге (или њихове копије) са подацима грађана из северног дела Митровице, због чега су они били онемогућени да у надлежној матичној служби у северном делу Митровице прибаве своја лична документа.¹⁴

Београд је ЕУ посредницима указао да је са своје стране испунио све обавезе које је Споразумом преузео, те да би исто требало да се захтева и од Приштине. У том смислу, неопходно је да ЕУ у наредном периоду пронађе одговарајуће решење и омогући грађанима из северног дела Митровице остваривање својих права у надлежним матичним службама.

¹² Захтев за оцену уставности Листе српска на процедуру доношења овог Закона је одбио и тзв. Уставни суд Косова.

¹³ У складу са Споразумом, Република Србија је дужна да Специјалном представнику ЕУ на КиМ преда дигитализовану катастарску евиденцију која је 1999. године измештена са КиМ. Република Србија је још у марту 2016. године завршила са дигитализацијом катастарске документације.

¹⁴ Грађани из северног дела Митровице су за издавање извода из матичних књига били упућивани у јужни део Митровице.

3. Царински печат

Споразум о царинском печату се у потпуности примењује. Решења из овог Споразума се користе у свим документима везаним за промет робе (ветеринарски сертификати, фитосанитарни сертификати итд.).

4. Универзитетске дипломе

Током извештајног периода Дијалог Београда и Приштине по питању имплементације Споразума о узајамном признавању диплома из 2011. године, као и Закључака и Оперативних закључака радне групе из 2016. године, одвијао се смањеним интензитетом.

Као и у претходном периоду, главни проблем у вези са овим питањем се односио на признавање диплома Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици (УПКМ). Наиме, иако је Споразумом и пратећим Закључцима јасно дефинисано да ће се примењивати на дипломе свих акредитованих универзитета обе стране,¹⁵ Приштина и даље настоји да овај Универзитет стави ван домашаја њихове примене, уз правно неосновано образложење да се Споразум не односи на универзитете, који према њеном тумачењу, илегално функционишу на подручју КиМ и представљају „паралелне институције“. ЕУ је подржала овакав став ПИС у Приштини наводећи да је за дипломе УПКМ донета посебна регулатива од стране Приштине која регулише њихово признавање и да тај универзитет не потпада под примену овог споразума.¹⁶ У вези са тим, ЕУ посредници су дали и политичку инструкцију Имплементационом партнеру за универзитетске дипломе НВО SPARK да не прихвата захтеве за признавање диплома УПКМ.

Током разговора о наведеном проблему, Београд је више пута истакао да је Споразумом и Закључцима јасно предвиђено да се примењују на све акредитоване универзитете обе стране, да се УПКМ налази на листи акредитованих универзитета Републике Србије, да је међународно признат и успешно сарађује у оквиру различитих ЕУ пројеката са другим универзитетима широм Европе, те је нејасно на чему ЕУ правно заснива такав став. Осим тога, указано је и да је регулатива усвојена од стране ПИС која регулише статус диплома УПКМ неприхватљива и садржи бројне недостатке, на које је више пута указано.

Београд је током разговора поново захтевао информације о 13 захтева за признавање диплома са сертификатима Европске асоцијације универзитета (ЕАУ), који су предати надлежним телима ПИС у Приштини до 2014. године и о којима никада није одлучено. Представници ЕУ и Приштине ни овог пута нису имали одговор на ово питање, а према незваничним информацијама ових 13 захтева се „загубило“ у тзв. Министарству просвете у Приштини.

¹⁵ УПКМ је један од 18 акредитованих универзитета Републике Србије.

¹⁶ У циљу регулисања овог питања ПИС у Приштини су уз сарадњу са Амбасадом у Норвешке у Приштини и ДЕУ у Приштини донеле Уредбу почетком 2016. године, која предвиђа да ће се за дипломе УПКМ издавати уверење које ће моћи да се користи приликом запошљавања у ПИС у Приштини, супротно споразуму. Уредба је пуна дискриминаторних одредби, поводом којих су се представници Канцеларија више пута, без успеха, жалили ЕУ посредницима.

Када је у питању признавање диплома предуниверзитетског нивоа образовања, у протеклом периоду, такође, није било помака. Наиме, иако је Закључцима договорено да ће сертификацију ових диплома вршити Имплементациони партнер (ИП) за предуниверзитетско образовање, који је требало да буде именован од стране ЕУ, то се није догодило. ЕУ посредници су обавестили да услед недостатка средстава није могуће завршити овај процес, те је примена Споразума у овом делу одложена до даљњег.

У наредном периоду очекује се решавање наведених проблема и наставак имплементације Споразума.

5. Слобода кретања

Режим слободе кретања одвијао се у складу са Споразумом о слободи кретања из 2011. године. Споразум се и даље примењује на 6 заједничких тачака прелаза и граничним прелазима: Прешево, Градина, Батровци, Шид, Келебија, Хоргош, Аеродром Београд и Аеродром Ниш.

Након постизања Договора у вези са финализацијом спровођења Споразума о слободи кретања - Брисел 14. септембар 2016. године (Договори), Београд је до средине новембра испунио свој део обавеза, али је имплементација постигнутих решења одложена због захтева Приштине и њене неспремности да испуни преузете обавезе у договореним роковима.

Нови режим приликом преласка административне линије за возила обе стране – "режим налепница"¹⁷ није ступио на снагу 15. новембра, како је Договорима било предвиђено. Београд је са своје стране решио сва правна и техничка питања у вези са применом овог режима за првобитно договорени рок. Међутим, Приштина је два пута тражила одлагање рока, а затим и одбијала да разговара на тему усаглашавања новог датума када би наведени режим могао да ступи на снагу.

Осим тога, Приштина је у новембру престала да издаје „КС“ регистарске таблице чиме је прекршила Споразум о слободи кретања и Договоре и озбиљно угрозила право на слободу кретања Срба на КиМ, онемогућивши их да региструју своја возила на статусно неутралне регистарске таблице.¹⁸ Након инсистирања Београда да се овај проблем што пре реши, власници возила су тек у марту 2017. године добили могућност да поново региструју своја возила на „КС“ регистарске таблице.

С обзиром на наведену околност, Договорима предвиђена пререгистрација возила са регистарским таблицама Републике Србије на регистарске таблице које издају Привремене институције самоуправе у Приштини није почела 15. јануара, како је договорено, а о усаглашавању новог датума није се даље ни разговарало.

Што се тиче питања пререгистрације 1239 возила са привременим таблицама (РП) из Косовског Поморавља, Београд је у претходном периоду предузимао све неопходне

¹⁷ „Режим налепница“ предвиђа да се релевантни делови регистарских таблица на возилима обе стране, приликом преласка административне линије, прекривају са две беле налепнице. Такође, стране су се сложиле да режим налепница ступи на снагу 15. новембра 2016. године и да се не примењује на возила са српским регистарским таблицама са подручја КиМ.

¹⁸ Приштина је у складу са Договорима била у обавези да до краја новембра донесе одлуку којом ће продужити важење „КС“ регистарских таблица на период од пет година.

мере за решавање овог проблема. На састанку који је одржан 7. марта, представник *EULEX* је пренео информацију да ће власници наведених возила од 15. марта бити у могућности да изврше пререгистрацију возила на „КС“ регистарске таблице. Међутим, до тога још увек није дошло.

У наредном периоду очекује се наставак разговора у циљу усаглашавања нових датума за реализацију Договора, као и решавања преосталих спорних питања.

Када је у питању злоупотреба права на слободу кретања, као и у претходном извештајном периоду, драстично је смањен број лица која су са подручја КиМ покушала да илегално пређу државну границу, ради одласка у земље Европске уније. До марта 2017. године, евидентирано је 119 покушаја илегалних прелазака државне границе лица са територије АП КиМ.

6. Регионално представљање

У домену регионалне сарадње, кључни приоритети Београда у претходном периоду су били јачање стабилности и сарадње на простору Западног Балкана. Београд је имао пре свега конструктиван и активан приступ регионалној сарадњи у циљу превазилажења постојећих и спречавању ескалације нових проблема. У вези с тим, Договор о регионалном представљању и сарадњи од 24. фебруара 2012. године је успешно спровођен.

У извештајном периоду, Београд и Приштина су у складу са Договором заједно учествовале у раду већег броја регионалних иницијатива и организација. Посебно издвајамо сарадњу у оквиру Споразума о слободној трговини у Централној Европи (*CEFTA*), Регионалног савета за сарадњу (*RCC*), Регионалне иницијативе за миграције, азил и избеглице (*MARRI*), Берлинског процеса, Фонда за Западни Балкан,¹⁹ Западно-балканска шесторка, Регионалне канцеларије за сарадњу младих, Америчко-јадранска повеља (*A5*), Центар за безбедносну сарадњу (*RACVIAC*) и других. Такође, током овог периода, Београд је у складу са одредбама Договора имао конструктивну улогу приликом учествовања представника Приштине у управљачким органима различитих организација и иницијатива.

Београд ће и у наредном периоду у циљу одржавања регионалне стабилности унапређивати односе у региону и залагати се за поштовање постигнутих Договора и даљу нормализацију односа.

7. Интегрисано управљање прелазима (*IBM*)

Република Србија у потпуности поштује договорене Закључке о *IBM* и Технички протокол о имплементацији *IBM*.

Функционисање свих 6 заједничких тачака прелаза (ЗТП) одвија се успешно. Република Србија предузима неопходне мере како би омогућила функционалност свих прелаза и повећала оперативност служби на њима.

¹⁹ Народна скупштина Републике Србије је током јесењег заседања, 10. новембра 2016. године усвојила Закон о потврђивању споразума о оснивању Фонда за Западни Балкан, са статутом Фонда за Западни Балкан.

У протеклом периоду, одржано је неколико састанака на којима се разговарало о постојећим пројектима и проблемима. У Београду је 14. новембра 2016. године одржан састанак са посредницима ЕУ, на коме су представници Београда прелиминарно изложили стање по тачкама дневног реда за предстојећи састанак Имплементационе групе о ИБМ. Након тога, 17. новембра 2016. године у Бриселу је одржан састанак Имплементационе групе о *IBM*, на коме је закључено да имплементација Споразума о *IBM* протиче без већих проблема, да су унапређене бројне процедуре предвиђене Техничким протоколом за имплементацију *IBM* и да је неопходно наставити са активностима у том смеру.

Након тога, у је Београду 7. марта 2017. године одржан састанак на централном нивоу о *IBM*, на коме је настављено са разматрањем свих нерешених питања са претходно одржаног састанка Имплементационе групе о *IBM*. Питања која су разматрана на састанцима могу се поделити у две групе:

1. решавање редовних питања из области царине, МУП, ветерине, биља, саобраћаја и служби ангажованих на прелазима, и
2. успостављање нових и реконструкција постојећих прелаза.

У вези са првом групом, закључено је да се сви проблеми успешно решавају и да постоји евидентан напредак по следећим питањима:

- Процедура издавања улазно/излазног документа је додатно унапређена договором о примени режима налепница;
- Царинска процедура је додатно унапређена договором да се након два сата прекида у раду царинског система обавезно прелази на ручни унос података, уз обавештавање надлежних служби. Такође, договорено је да се обавезно издаје решење о враћању возила са образложењем за возило са робом које се враћа на царинско подручје друге стране;
- *SEED* процедура је додатно унапређена договором да се састанци на ову тему одржавају два пута годишње, као и да свака страна формира свој „*SEED* тим“ који би у сваком тренутку био доступан за решавање текућих проблема;
- Усаглашени фитосанитарни сертификат се успешно примењује на свим административним прелазима на којима се одвија комерцијални саобраћај;²⁰
- У току је усаглашавање сертификата за млеко и млечне производе, сертификата за месо и производе од меса, као и сертификата за козе и овце (који нису усаглашени због појаве болести „квргаве коже“ у региону у 2016. години);
- Решени су инфраструктурни проблеми на административним прелазима који су у надлежности Републике Србије.²¹

У вези са другом групом питања, закључено је да је остварен изванредан напредак након што су Управи за заједничке послове републичких органа поверени послови координирања и вођења послова на свим административним прелазима у надлежности Републике Србије.²²

²⁰ Административни прелази на којима се одвија комерцијални саобраћај су Рудница/Јариње, Мердаре/Мердаре и Кончуљ/Бела Земља.

²¹ У надлежности Републике Србије се налазе 3 административна прелаза (заједничке тачке прелаза): Рудница/Јариње, Кончуљ/Бела Земља и Депце/Мучибаба.

²² Закључак Владе Републике Србије усвојен је 27. априла 2016. године.

Такође, 7. марта 2017. године одржан је састанак са ЕУ посредницима на коме су представници Републике Србије, поред презентовања информација по питању успостављања нових и реконструкције постојећих прелаза, као и више пута до тада, поновили свој захтев ЕУЛЕКС-у да преиспита одлуку о повлачењу са ЗТП Рудница/Јариње и Брњак/Табалије.

Очекује се да ће се на наредном састанку Имплементационе групе о *IBM* поново разговарати о свим наведеним питањима.

8. Званичне посете и официри за везу

Током извештајног периода, Споразум о званичним посетама је отежано спровођен услед континуираног кршења појединих одредаба од стране ПИС у Приштини. Кршење се пре свега односило на тачку 3. споразума којом је предвиђен поједностављени режим посета за по једног званичника сваке стране.²³

Наиме, Приштина је у више наврата и дужим временским интервалима, онемогућавала улазак директора Канцеларије за Косово и Метохију господина Марка Ђурића и тиме спречавала главног преговарача Београда у обављању редовних активности по питању нормализације односа. Такође, ПИС у Приштини су у претходном периоду забрањивале и условљавале, супротно споразуму, улазак највиших званичника Републике Србије на АП КиМ.²⁴

Кршење Споразума од стране Приштине је током извештајног периода био предмет више разговора представника канцеларија са ЕУ посредницима. Током тих разговора изражено је очекивање да ће представници ЕУ искористити свој ауторитет посредника у Дијалогу и извршити притисак на ПИС у Приштини да у потпуности поштују договорени споразум, са чиме су се представници ЕУ сагласили.

Континуирано кршење споразума од стране Приштине је утицало и на значајно мањи број званичних посета, него у претходном извештајном периоду. Од 1. октобра 2016. године до 1. априла 2017. године успешно је реализовано само 11 посета. Од тог броја, реализовано је 9 посета званичника Републике Србије АП КиМ и 2 посете званичника ПИС у Приштини централној Србији.²⁵

²³ Ради наставка процеса нормализације као и релаксиранијег организовања и обављања посета званичника, 15. октобра 2015. године договорено је да се Споразум о званичним посетама прошири, тако што ће се унети посебна одредба (тачка 3. Споразума) којом се узајамно омогућава редован и поједностављен режим посета за по једно лице сваке стране, за које ће се достављати само логистичке информације како би се омогућила припрема посета. Званичник који са стране Београда има поједностављен режим посета је директор Канцеларије за Косово и Метохију, Марко Ђурић.

²⁴ У претходном периоду ПИС у Приштини су забраниле улазак Председнику Републике Србије Томиславу Николићу, на Божић 07. јануара 2017. године, министру за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у Влади Републике Србије, Александру Вулину 30. јануара и на крају су супротно споразуму условљавали улазак Председника владе Републике Србије, Александру Вучићу 29. марта 2017. године. Приликом пријава свих ових посета, Београд је у потпуности испоштовао процедуре и правила предвиђена Споразумом о званичним посетама. Осим тога, Приштина и даље није уклонила забрану уласка државним званичницима Владе Републике Србије, министру унутрашњих послова Небојши Стефановићу и министру одбране Зорану Ђорђевићу од 24. априла 2016. године, те је ова забрана још увек на снази.

²⁵ Током претходног извештајног периода април – октобар 2016. године, остварене су 62 посете у складу са Споразумом о званичним посетама. Од тог броја, реализовано је 55 посета званичника Владе Републике Србије, као и 7 посета представника ПИС у Приштини централној Србији.

С друге стране, систем Официра за везу, успостављен Закључцима из 2013. године је у протеклом периоду успешно функционисао, како међусобно, тако и са институцијама и међународним мисијама у Београду и Приштини.

Официр за везу је првенствено био ангажован у комуникацији са представницима Делегације ЕУ у Приштини, мисији ЕУЛЕКС и осталим мисијама на АП КиМ, као и са представницима ПИС у Приштини. Посебно наглашавамо позитивну улогу Официра за везу приликом спровођења припремних радњи за одржавање председничких избора 2. априла 2017. године на АП КиМ.

Такође, значајни сегмент рада Официра за везу се састојао од решавања свакодневних проблема са којима се житељи АП КиМ сусрећу. То се пре свега односи на проблеме приликом преласка административне линије, проблеме у вези са личним документима, имовинско-правна потраживања и сл.

Д) Остале теме

1. Наплата царина

Република Србија испуњава преузете обавезе и врши наплату свих дажбина у складу са Споразумом о царинама.

Међутим, и даље постоје одређени проблеми када је у питању наплата дажбина на ЗТП Рудница/Јариње и Брњак/Табалије за робу која је намењена корисницима на северу КиМ. Наиме, приштинска администрација примењује посебан поступак за утврђивање вредности ове робе тако што се сва документација са прелаза електронски прослеђује у централу у Приштину, где се затим врши обрачун дажбина, које се затим наплаћују на самом прелазу. Због овог и других техничких проблема (ограничено радно време приштинске администрације) долази до честог задржавања и стварања колона возила на наведеним ЗТП што успорава проток возила и робе. Током разговора са ЕУ посредницима затражено је поједностављење процедура и примена поступака као и на осталим прелазима. У наредном периоду радиће се на изналажењу одговарајућих решења ових проблема.

2. Развојни фонд за север Косова*

И у протеклом периоду, из прикупљених новчаних средстава Фонда²⁶ финансирани су се разни пројекти, у циљу пружања подршке друштвено - економским активностима у четири општине на северу КиМ.

У вези са тим, одобрен је 21 пројекат укупне вредности од око 7,5 милиона евра, од чега око 2,9 милиона евра за пројекте општине Северна Митровица, 1,8 милиона евра општини Лепосавић, 1,3 милиона евра општини Звечан и око 1,5 милиона евра општини Зубин Поток.

Од тог броја, 16 пројеката је намењено капиталним инвестицијама - јавној инфраструктури (изградња и одржавање путева, изградња базена, атлетске стазе); 3

²⁶ До краја марта 2017. године, у оквиру Развојног Фонда прикупљено је преко 11,4 милиона евра.

пројекта су намењена подршци и развоју малих и средњих предузећа и пољопривреде, док су 2 пројекта везана за екологију и заштиту животне средине.

Тренутно се на рачуну Фонда налази око 4 милиона евра. Управни одбор је у процедури разматрања 9 нових предлога пројеката, о којима ће донети одлуку у наредном периоду.

Током претходног извештајног периода (април - октобар 2016. године), постојала је бојазан да би неутрошена средства Фонда на крају фискалне године могла бити враћена у трезор као суфицит, а не пренета општинама као њихов сопствени приход. Међутим, до таквог исхода није дошло, те су неутрошена средства на почетку нове фискалне 2017. године пренета општинама, ради наставка реализације одобрених пројеката.²⁷

3. Осигурање возила

Меморандум о разумевању у области осигурања возила²⁸ се и у протеклом периоду успешно примењивао, уз одређене мање проблеме.

Највећи проблем у примени овог споразума се још увек односи на немогућност именовања кореспондената. Наиме, тзв. Косовски биро осигурања (*KIB*) и даље одбија захтеве Удружења осигуравача Србије (*УОС*) за именовањем кореспондената за анализу, обрађивање захтева и исплату обештећења на подручју КиМ. Одбијањем захтева, тзв. *KIB* директно крши одредбе Меморандума, којима је предвиђено да свака страна има право да самостално захтева именовање кореспондената, док је друга страна у обавези да такав захтев аутоматски прихвати.²⁹ Одбијањем захтева од стране тзв. *KIB*, осигуравајућа друштва обе стране онемогућена су да успоставе директну међусобну сарадњу и заштите своје интересе.

Осим тога, још увек нису обезбеђени услови ни за успостављање система електронске верификације полиса осигурања на административној линији, тако да се и даље врши само визуелна контрола полиса.³⁰

Очекује се да ће се у наредном периоду пронаћи обострано прихватљива решења за наведена питања.

4. Слободна трговина

Слободна трговина између Београда и Приштине одвија се у складу са Споразумом о слободној трговини у Централној Европи (*CEFTA*). Од изузетног значаја

²⁷ Да у наведеном поступку није било нерегуларности потврдио је српски представник УО Фонда.

²⁸ Меморандум омогућава узајамно признавање полиса осигурања за сва возила која са простора КиМ улазе на простор централне Србије и обрнуто. Меморандум је закључен 23. јуна 2015. године између Удружења осигуравача Србије (*УОС*) и тзв. Косовског бироа осигурања (*KIB*), а ступио је на снагу 12. августа 2015. године.

²⁹ Најпре је одбијен захтев *UNIQA* осигурања да за кореспондента на КиМ именује своју ћерку фирму *Sigal UNIQA*, а потом је одбијен и захтев *SABA* осигурања да за кореспондента на КиМ именује своју ћерку фирму *Illyria Life*.

³⁰ Систем електронске верификације полиса осигурања омогућио би већу сигурност приликом накнаде штета и смањење могућности кријумчарења возила.

за ову област је и Споразум о царинском печату, као и Технички протокол о имплементацији *IBM*, у оквиру кога је и постигнут Споразум о царинама.

У протеклом периоду, Привремене институције самоуправе у Приштини углавном су поштовале одредбе *CEFTA* споразума, осим у појединим случајевима у којима су уводиле нецаринске препреке приликом пласмана наше робе. Пример за наведену праксу односио се на неадекватно одређивање царинске основице за наплату дажбина за грађевински материјал (термо блокове). Наиме, царинска основица за наплату дажбина за блоковску робу, приликом испоруке на АП Косово и Метохију, утврђује се на бази фактурне цене робе увећане за трошкове транспорта. Међутим, на овако утврђену вредност робе додаје се и такса у износу од 2 цента по комаду, што нашу робу поскупљује за око 13,5% и чини је неконкурентном. Наведена такса представља директно кршење *CEFTA* споразума и представља меру којом се знатно отежава пласман наше робе на Косово и Метохију.

Подаци о међусобној размени показују да наши привредници у значајној мери користе могућности пласмана робе на простор Косова и Метохије.

5. Мост и Парк мира у Косовској Митровици

Примена споразума који се односе на слободу кретања у зони главног моста на Ибру и разграничење Северне и Јужне Митровице у области Сувог Дола је у протеклом периоду настављена промењивом динамиком, уз бројне проблеме које је својим поступцима узроковала приштинска страна.

Након почетка радова на мосту и у Улици краља Петра 14. августа 2016. године, имплементација договора је неометано текла све до почетка децембра, када је Приштина почела да политизује радове на изградњи бетонске нивелације високе 170 центиметара, коју је наша страна изградила почетком децембра на почетку пешачке Улице краља Петра. Иако се радило о делу пројекта амбијентално и саобраћајно уклопљеног амфитеатра, у чију целину Приштина није имала увид и који спада у искључиву надлежност Општине Северна Митровица, она је незаконито наложила обуставу радова и рушење тог објекта.

Како би се смириле тензије у Приштини је 8. децембра, уз посредовање ЕУ, постигнут посебан споразум који регулише питање изгледа заштитне баријере. Тај договор је постигнут у форми Закључака ЕУ посредника, којима је предвиђено да се заштитна баријера изгради у виду степеништа укупне висине 80 центиметара од нивоа коловоза на будућем кружном току. Наша страна је тим поводом примила и скицу договореног дизајна тог степеништа, од стране ЕУ посредника. Међутим, упркос овом договору, Приштина је остала при одлуци да се даљи радови прекину и саграђена конструкција у потпуности поруши.

Суздржано понашање ЕУ посредника према таквом ставу Приштине очигледно је охрабрило њене званичнике да наставе свој провокативни курс. Приштина је крајем децембра питање тзв. зида потпуно политизовала и у тзв. Скупштини усвојила "одлуку о његовом рушењу током јануара", која потпуно игнорише постигнути Споразум од 8. децембра.

Приштина је о тој одлуци обавестила ЕУ посреднике, уз образложење да више не прихвата договор од 8. децембра, јер њени преговарачи наводно нису били овлашћени да прихвате постигнути договор. Пошто је ЕУ, упркос томе што је тај договор гарантовала, прихватила став Приштине, о овом питању су током јануара у два наврата организовани разговори на високом политичком нивоу, који нису довели до решења.

Паралелно и након разговора у Бриселу званичници Приштине, уз посредовање Специјалног представника ЕУ у Приштини, највишег дипломатског представника САД у Приштини и представника ЕЕАС, водили су разговоре о овом питању са представницима Срба у ПИС и градоначелником Северне Митровице. Ови разговори су 4. фебруара 2017. године резултирали новим Споразумом, према којем је договорено уклањање постојеће и изградња нове "конструкције" на почетку Улице краља Петра, која се помера око 2 метра ка унутрашњости Улице краља Петра, има висину 0,7 метара у односу на коловоз око будућег кружног тока, а са стране Бошњачке махале има део који се затвара потапајућим стубићима у ширини од 9 метара. Договором је прецизно дефинисана и динамика активности на овим радовима, који су започели 7. фебруара уклањањем претходно изграђене конструкције. Међутим, договором од 4. фебруара није одређен тачан рок за окончање радова на мосту и у Улици краља Петра, због чега је наша страна на наредним састанцима са ЕУ посредницима затражила да се о том питању што пре организују разговори. У том смислу, представници Београда су инсистирали да се по том питању поштује принцип који је установљен споразумима о мосту од 25. августа 2015. године и од 2. августа 2016. године, према којем радови на мосту и у Улици краља Петра морају да буду окончани истовремено. ЕУ посредници су на састанку одржаном 7. марта у Београду прихватили захтев наше стране за поштовање овог принципа при утврђивању рокова за окончање радова на мосту и у пешачкој улици, па се очекује да разговори о овом питању буду организовани што скорије.

Требало би истаћи да је Приштина читавим током преговора о овом питању, од почетка 2017. године до 4. фебруара, отворено претила насиљем, као и да је због тога на север КиМ упутила тешко наоружане полицијске јединице са циљем да подигне тензије и изазове сукобе. Та деструктивна намера је осујећена само захваљујући одговарајућим активностима Владе Републике Србије, која је успела у намери да се споразумом отклони непосредна безбедносна претња по српско становништво на северу КиМ, као и да се осигура слобода кретања у зони главног моста.

Што се тиче проблема разграничења између Северне и Јужне Митровице у области Сувог Дола, које је према споразуму од 2. августа 2016. године требало да буде решено до 14. октобра 2016. године, његово разматрање је у извештајном периоду, на предлог ЕУ посредника, "замрзнуто" до даљег. ЕУ је навела да Приштина одбија да о томе разговара наводећи да је реч о њеном интерном питању, док је наша страна у више наврата информисала ЕУ посреднике да не прихвата овакав став и да захтева да преговори по овом питању, у складу са договорима из Дијалога, буду организовани што скорије.

Иако ово питање у извештајном периоду није разматрано у оквиру Дијалога, Приштина је током фебруара, у делу Сувог Дола насељеног готово искључиво Србима, спровела акције застрашивања локалних Срба у Сувом Долу тако што је током ноћи поставила табле са називима улица које носе имена бивших припадника ОВК и које су исписне на албанском језику. Тај поступак изазвао је велико узнемирење локалних Срба,

а табле су након интервенције српске стране према представницима ЕУ уклоњене 3. марта.

6. Цивилна заштита

Током извештајног периода интензивно се радило на решавању бројних проблема везаних за имплементацију Споразума о цивилној заштити.

Главни проблем и даље представља неисплаћивање зарада интегрисаним припадницима ЦЗ, на који Београд константно указује ЕУ посредницима и захтева његово хитно решавање. И поред бројних обећања да ће свим интегрисаним припадницима бивше ЦЗ бити исплаћене зараде, 33% интегрисаних припадника још увек није примило једну или више плата од тренутка интеграције.³¹

Поред тога, још увек је присутан проблем недостатка просторија за рад интегрисаних припадника бивше ЦЗ, те 71% интегрисаних лица још увек нема обезбеђен радни простор. Приштина је у протеклом периоду, злоупотребама и уценама покушала да распореди ова лица на локацијама јужно од Ибра, на шта је Београд више пута реаговао указујући да је овакво поступање супротно члану 2. Споразума о ЦЗ, који предвиђа да ће сва радна места бити на северу АП КиМ. У циљу решавања овог проблема, вођени су разговори о преузимању објеката бивше ЦЗ од стране општина на северу али о томе још увек није постигнут договор.

У циљу испуњавања својих обавеза предвиђених Споразумом, Република Србија је припремила Нацрт Закона о прекиду исплате зарада припадницима ЦЗ на КиМ.³² Међутим, да би наведени Нацрт био усвојен, потребно је да Приштина реши сва горенаведена питања, а пре свега нормализује исплату зарада. Решавање наведених проблема очекује се у наредном периоду.

7. Споразуми и дијалог привредних комора

Привредна комора Србије и Привредна комора Косова* су у протеклом периоду наставиле одржавање редовних састанака на којима су разматрани и договорани модалитети унапређења привредне сарадње. Сарадња две коморе заснована је на Меморандуму о разумевању ПКС и ПКК од 24. јула 2013. године, као и анексима о арбитражи у случају спорова и изградњи институционалних капацитета.

Дијалог привредних комора посебно је био интензиван током децембра 2016. године, када су две коморе посетиле привредне субјекте у општинама Прешево, Бујановац и Медвеђа. Циљ ове посете био је информисање две стране о проблемима са којима се компаније са југа Србије сусрећу у свакодневном пословању, као и изналажење начина за решавање тих проблема. Сарадња две коморе је настављена током јануара 2017. године у оквиру „Инфо дана о инвестиционим потенцијалима општина Прешево и Бујановац“, који су организовани у Приштини, уз подршку представника ове две општине.

³¹ Од 483 интегрисана лица, њих 146 није примило једну или више плата од тренутка интеграције, која се догодила у јулу 2015. године, односно јануару 2016. године. У најтежем положају је свакако 15 лица која нису примила ниједну плату од јануара 2016. године.

³² Закон о посебним условима за остваривање права на пензију и здравствено осигурање запослених на пословима Цивилне заштите у Општинама Звечан, Зубин поток, Косовска Митровица и Лепосавић.

Позитиван тренд у односима двеју комора потврђен је у марту 2017. године на Инвестиционом форуму за Западни Балкан, који је одржан у Загребу. Иако у овом мултилатералном оквиру није постигнут никакав конкретан договор између две коморе, скуп је искоришћен за размену мишљења и припрему догађаја који две стране планирају да организују у будућности.

Закључак

Београд и даље види Дијалог као најприкладније средство за изградњу поверења између српског и албанског народа на Косову и Метохији, али и као битан механизам за подршку напорима Европске уније усмереним на учвршћивање мира, стабилности и убрзање процеса европских интеграција у нашем региону. Ипак, на основу свега претходно поменутог у овом извештају, тешко је одупрети се утиску да је у посматраном извештајном периоду Дијалог омогућио веома ограничене резултате. Разлози су многобројни и вишеслојни, али свакако да је неконструктиван став Приштине и недостатак политичке воље да се разговара у понуђеном оквиру суштински ограничио могућности за наставак процеса нормализације односа.

Нажалост, на основу изјава албанских лидера, чини се да је Приштина је почела да перципира Дијалог и нормализацију односа са Београдом као средство уцене према српској страни и европским партнерима. Наиме, као што је описано у претходном делу извештаја, Приштина је у таквом деловању отишла толико далеко да је чак и отворено запретила насиљем због незадовољства споразумом о мосту од 8. децембра 2016. године, који је сама потписала и на чијем је постизању претходно инсистирала. Након тога, у својим институцијама донела је и одлуку о прекиду Дијалога због питања које ни на који начин не може да буде доведено у везу са овим преговорима, а затим су и албански лидери из региона отворено претили прекрајањем граница и стварањем тзв. Велике Албаније у случају да њихове амбиције у погледу евроинтеграција не буду задовољене по убрзаној процедури.

У том контексту, поражавајуће је да се у овом месецу навршавају четири године од потписивања Првог споразума, који до данас није примењен у делу који се односи на обавезе Приштине и успостављање Заједнице српских општина. То питање је, подсећамо, додатно дефинисано и Општим принципима од 25. августа 2015. године, којима је јасно предвиђен начин оснивања Заједнице, њена структура и овлашћења која ће имати, а јасно су дефинисани и рокови у којима је требало предузети конкретне кораке. Уместо тога, Приштина је и у овом извештајном периоду настојала да примену ових споразума доведе у везу са питањима која нису део ниједног споразума и која не могу бити доведена у везу са овим, за Београд и Србе на Косову и Метохији, суштинским питањем. Такође, Приштина и даље промовише идеју да из примене ових споразума треба искључити Београд и да их треба применити онако како то њој одговара, а не како је споразумима јасно и изричито дефинисано.

Такав приступ свакако не може бити основ за напредак у Дијалогу и јачање поверења Срба који живе на Косову и Метохији у добре намере Приштине. Штавише, поменуте претње насиљем од стране Приштине када се ради о једном комуналном питању (изградња пешачке зоне у Северној Митровици), само појачавају аргументе у прилог потребе за стварањем посебног институционалног механизма који би Србима гарантовао већи осећај сигурности у Покрајини. Тај механизам је управо Заједница српских општина, а потреба њеног стварања препозната је поменутиим споразумима и

потврђена од свих страна укључених у Дијалог. Зато би Приштину требало охрабрити да у доброј вери и што скорије изврши своје обавезе по овом питању, и то учини тачно онако као што је договорено у Дијалогу, а не онако како она сматра да би за њу било најкорисније.

У вези са тим, Београд очекује и да Приштина испоштује обавезе које је преузела потписивањем Споразума о катастру. Управо њен однос према примени овог Споразума биће цивилизацијски тест поштовања начела неприкосновености приватне својине од стране Привремених институција самоуправе у Покрајини. Српска страна не прихвата тврдњу Приштине да је имплементирала овај Споразум доношењем Закона о Агенцији за поређење и верификацију имовине, јер је тај закон у потпуности супротан Споразуму. Београд нема морално или било које друго право да пристане на било шта што није предвиђено Споразумом о катастру постигнутим у Бриселу.

Истовремено, сматрамо да Приштина има посебну моралну обавезу да примени споразуме на чијем је постизању сама одлучно инсистирала. Имајући то у виду, и даље чекамо да коначно поступи по споразумима у области правосуђа и заврши интерграцију судија, тужилаца и административног особља у правосудни систем у Покрајини. Такође, потребно је да што пре примени Споразум о дипломама и за почетак призна бар једну од диплома стечених у образовном систему Републике Србије. Очекујемо и да Приштина што пре интегрише све преостале бивше припаднике МУП Републике Србије и да на северу Покрајине више не формира, не распоређује и не ставља ван ланца командовања Регионалног директората Косовске полиције - Север (РДС) јединице чија етничка структура не одговара том делу Покрајине. Такође, Приштина би неодложно требало да престане са праксом смењивања руководиоца РДС без знања регионалног команданта, као и да почне редовно да исплаћује плате интегрисаним припадницима бивше Цивилне заштите.

Поред тога, утисак је и да ће даља нормализација бити немогућа у условима када Приштина селективно поштује Споразум о званичним посетама високих званичника, на начин да функционеру српске стране, који је одговоран за нормализацију односа, забрањује улазак у Покрајину, а другим званичницима поставља бесмислене услове или њихове посете потпуно забрањује.

На потребу разговора о правима Срба у Покрајини јасно указују и напади на Србе и њихову имовину, као и ускраћивање њихових основних људских и грађанских права, које је посебно било изражено непосредно пре избора за председника Републике Србије. Ономогућавање слободе кретања Срба је том приликом попримило забрињавајуће размере, а само захваљујући правовременој реакцији међународних чинилаца у Покрајини спречено је да дође до евентуалне ескалације. У том контексту, свим међународним факторима који су у Покрајини задужени за безбедност и јавни ред исказујемо захвалност на добро обављеном послу и износимо очекивање да ће у истом маниру наставити свој рад и убудуће.

У позитивне резултате Дијалога који уливају оптимизам да је кроз конструктиван приступ обе стране могуће доћи до решења која доприносе нормализацији, свакако треба уврстити исход преговора по питању телекомуникација и слободе кретања, где је дух компромиса дефинитивно тријумфовао. Захваљујући овим договорима, грађани Републике Србије у српским енклавама јужно од Ибра данас имају сигнал Мобилне

телефоније Србије и могућност да користе статусно неутралне регистарске таблице за моторна возила чије је важење продужено на најмање пет година.

Управо ови позитивни примери показују да Дијалог заиста нема алтернативу, али и да би га требало наставити са више одлучности и храбрости. Надамо се да ће Приштина увидети да у Београду нема противника, већ партнера са којим треба и мора да пронађе обострано прихватљива решења.

Како би се елиминисали описани негативни аспекти Дијалога и оснажила његова „прогресивна“ компонента, свакако ће бити потребно да посредничка страна демонстрира снажније лидерство, првенствено у сфери примене постојећих договора. Наглашавамо генерално позитиван утисак о деловању ЕУ посредника у протеклом периоду, иако је оно последњих месеци прилично дефанзивно у односу на агресиван наступ и реторику Приштине. Ипак, и овога пута сматрамо да је потребно истаћи велики труд и ресурсе које је посредничка страна уложила у преговарачки процес. У том смислу, очекујемо да ће наставити да активније инсистира на имплементацији постигнутих споразума и отварању нових тема од значаја за нормализацију односа две стране.

Српска страна ће у наредном периоду наставити да приступа преговорима једнако одговорно и конструктивно као и до сада. Без обзира на поступке друге стране, потпис овлашћених представника наше стране ће бити гарант да ће оно што је договорено бити имплементирано на начин како је споразумима предвиђено. Спроводећи овакву политику, Београд је уверен да ће у другој страни, пре или касније, коначно наћи истинског партнера за јачање поверења међу грађанима Косова и Метохије из албанске и српске заједнице и учвршћивање мира и стабилности. Само тако ће све стране бити на добитку, и само тако ће резултати постигнути у Дијалогу бити одрживи у смислу прокламованих циљева Дијалога – истинског помирења Срба и Албанаца и довршетка процеса европских интеграција нашег региона.

Април 2017. године

ДИРЕКТОР

Драган Владисављевић

ДИРЕКТОР

Марко Ђурић